

Győri Ítéltábla

Az ügy száma:

Pf.III.20.171/2024/6.

A felperes:

Felperes1 (cím1)

A felperes képviselője:

Bálintfy és Társai Ügyvédi Iroda (cím4, Dr. Morvay Boldizsár Béla)

Az alperes:

Alperes1 „fa.” (cím2)

Az alperes képviselője:

Dr. Szűcs András Ügyvédi Iroda (cím6, Dr. Szűcs András)

A per tárgya:

szerződésszegéssel okozott kár megtérítése

Az elsőfokú bíróság és fellebbezett határozata:

Veszprémi Törvényszék 4.P.20.318/2024/17/I. számú ítélete

A fellebbező fél és a fellebbezés sorszáma:

felperes 18. sorszámú beadványa

Ítélet

Az ítéltábla az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 1.094.392 (egymillió-kilencvennégyezer-háromszázkilencvenkettő) forint perköltséget.

Megállapítja, hogy a feljegyzett 2.500.000 (kétmillió-ötszázezer) forint fellebbezési illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

A felülbírálat alapjául szolgáló elsőfokú tényállás

[1] A felperes csapadékvíz elvezetésre támogatást nyert el a Széchenyi 2020 program keretében azonosító szám azonosító számon. A projekt megvalósítása érdekében közbeszerzési eljárást folytatott le. Az ajánlattételi felhívás négy megvalósítási helyre vonatkozó munkavégzést tartalmazott és figyelmeztetett: *„a vízelvezetés és az út területe nem mindenhol egyezik meg a földhivatali telekhatárral. A CS 2-1-0 levezető esetében az eltérés jelentős, az építésre csak közterületen kerülhet sor.”*

[2] A közbeszerzési eljárásban nyertes ajánlattevő, az alperes és felperes 2023. augusztus 18-án kötöttek vállalkozási szerződést „projekt neve” megnevezéssel. A szerződés 2. pontja tartalmazta, hogy a kivitelezés teljesítési határideje a munkaterület átadás-átvételétől számított 4 hónap azzal, hogy a megrendelő előteljesítést elfogad. A 3.2. pont rögzítette, hogy a szerződés ellenértékét a támogatásból finanszírozza a felperes. Az 5.22. pont szerint a munkaterület átadására a szerződés aláírását követő 15 munkanapon belül kerül sor. A 10.1. pontban kikötötték: *„Jelen szerződés kizárólag a felek által aláírt megállapodás útján módosítható. Szóbeli módosítás, nyilatkozat, mellék- vagy háttér-megállapodás érvénytelen.”* Szerződésmódosításról szóló tájékoztató közzétételére a közbeszerzési értesítőben nem került sor.

[3] A felperes polgármestere 2023. november 9-én kelt „Felszólítás kivitelezés határidőre történő befejezésére” tárgyú levélben felhívta az alperest, hogy a kivitelezést legkésőbb 2023. december 15-ig fejezze be, mert a támogatás elszámolási határideje 2023. december 31. Ha e határidőre nem készül el, a felperesnek komoly kára keletkezik és át fogja hárítani az alperesre.

[4] Az alperes törvényes képviselője 2023. november 9-én a felperes kérésére aláírt egy „Nyilatkozat” című iratot: *„projekt neve1 (EKR000043962023) tárgyú közbeszerzési eljárásban a megkötött szerződés teljesítés ütemezésével összefüggésben”*. Eszerint a *„azonosító szám kódszámú pályázat kivitelezési munkálatait az alábbi ütemezésben valósítom meg: 30 %-os készültségi fok elérése 2023. november 22., 50 %-os készültségi fok elérése 2023. november 29., 80 %-os készültségi fok elérése 2023. december 08., 100 %-os készültségi fok elérése 2023. december 15.”*

[5] 2023. október 18-án a felperes műszaki ellenőre észlelte, hogy a CS4-0-0 szakaszon a gázló a tervezett helyen nem valósítható meg, ezért tervmódosítást kezdeményezett. A tervező 2023. november 13-án készítette el és adta át a gázló módosított tervét az alperesnek. A műszaki ellenőr 2023. november 13-án feljegyzésben rögzítette, hogy a CS2-1-0 szakaszon egyes szelvényekben terv szerint nem építhető meg az esőelvezető csatorna, azt részben a felszín alá kell vezetni, részben a nyomvonalat a gázvezeték pontos feltárása után módosítani kell.

[6] Az alperes 2023. december 15-én 15 %-os készülségi fokról teljesítési igazolás kiállítását kérte. A felperes 2023. december 15-én azonnali hatállyal felmondta a szerződést a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:137. §, 6:140. § (1) bekezdés, 6:151. § (1) bekezdésre, a szerződés 9.2. és 9.3. pontjára és az alperes 2023. november 9-i nyilatkozatára hivatkozással.

[7] A felperes 2024. március 7-én 66.292.795 Ft-ot a támogató hatóság részére visszafizetett.

A kereset

[8] A felperes kártérítés címén 66.292.795 Ft tőke, és ennek 2024. március 8-tól járó kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Keresetét a Ptk. 6:142. § és 6:143. §-ára alapította.

[9] Állítása szerint a felek 2023. november 9-én módosították a szerződés teljesítési határidejét, ezért az alperesnek 2023. december 15-ig 100 %-os készülségre teljesíteni kellett volna. E napon csak 15 %-os készülségi fokról kért teljesítésigazolást. Ebből a felperes számára felismerhetővé vált, hogy nem tudja teljesíteni a vállalt feladatokat a módosított határidőre, ezért további károsodás megelőzése érdekében a szerződést azonnali hatállyal felmondta.

[10] Az okozati összefüggés a módosított határidő elmulasztása és a támogatás elvesztése között azért áll fenn, mert amennyiben a felperes megvalósította volna a módosított 2023. december 15-i határidőig a kivitelezést, a támogatás felhasználható lett volna. A szerződéskötés napjához és átadáshoz képest is valóban későbbi volt az eredeti 4 hónapos határidő lejárat napja. Mivel közbeszerzési eljárásban kötötték, a szerződéstervezeten feltehetően nem tudtak változtatni, de a felperes bízott az alperes előteljesítésében. A támogatási jogviszony alapján a projekt fizikai megvalósításának határideje 2023. december 15. volt, amit a csatolt adatlap igazol. A támogatási szerződésre vonatkozó ÁSZF 7.1. pontja szerint a kedvezményezett szerződésszegésének minősül a projekt egyéb módon való megghiúsulása, és a 7.2. pont alapján a jogosulatlanul igénybe vett támogatást vissza kell fizetni. Mindezzel az alperes tisztában volt, erre tekintettel tette meg a 2023. november 9-i nyilatkozatát. A támogatás tényét, a támogatási összeg nagyságrendjét a közbeszerzési eljárás során és a szerződéskötéskor részletesen és pontosan ismerte, ezért a kár mint a szerződésszegés lehetséges következménye a szerződéskötéskor előre látható volt, annak megtérítésére köteles a Ptk. 6:143. § alapján. A felperes a teljes támogatás 78.356.937 Ft

összegét megkapta. Ebből 12.064.142 Ft-ot a projektelőkészítésre és alperesnek fizetett előlegre felhasznált, míg a számláján maradt 66.292.795 Ft-ot visszafizetette. A felhasznált összegre méltányossági kérelmet nyújtott be. A kár összegét a csatolt visszafizetési igazolás bizonyítja, azon látszik a pályázat száma is.

[11] Nincs jelentősége, hogy a felmondás jogellenes volt-e, mert a felmondásra jogot a perben nem alapít. Azt csak a történeti tényállás körében adta elő, ezért nem is csatolta. A felmondás a határidő utolsó napján azért történt, hogy a további károkozás lehetőségét kizárja. Vitatta, hogy kivitelezési nehézség kihatott volna az alperes késedelmére vagy abban maga közrehatott volna.

Az ellenkérelem

[12] Az alperes a kereset elutasítását kérte.

[13] Vitatta a teljesítési határidő módosítását. Állítása szerint az változatlanul 2024. január 6. napja volt, ezért szerződésszegést nem követetett el, teljesítési határidőt nem mulasztott. Módosítás csak írásban, közös megegyezéssel lehetséges, amit a szerződés 10.1. pontja is előír. A 2023. november 9-én tett alperesi nyilatkozat szerződésmódosításként nem értékelhető. Az kizárólag előteljesítésre adott kivitelezési ütemezésnek minősül, nem tartalmaz olyat, mely felülírja a szerződéses rendelkezést. Az építési naplóban sem lett ilyen feltüntetve. A közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Kbt.) 37. § (1) bekezdés j) pontjában, (5)-(6) bekezdésében írtak ellenére szerződésmódosításként a közbeszerzési értesítőben sem került közzétételre. Hangsúlyozta, hogy a szerződés előteljesítésre lehetőséget adott, melyre az alperes törekedett is. Véleménye szerint a felek két november 9-i nyilatkozatát nem lehet ugyanazon szerződésmódosítás külön okiratban megtett nyilatkozatának tekinteni. Az alperes nyilatkozata egy egyoldalú nyilatkozat volt, melyet az előteljesítés olyan vállalásának tekintett, ami a teljesítési határidőt – erre irányuló kifejezett nyilatkozat hiányában – nem módosította, így abból kötelezettség rá nem hárult. Kiemelte, hogy csak a felperes november 9-i nyilatkozatában jelent meg először a projekt december 31-i befejezési határideje, a felperes azt ekkor közölte először az alperessel. A felperes november 9-i nyilatkozata egyoldalú nyilatkozat, önmagában egy nyilatkozat kiadásával pedig az írásban kötött szerződés nem módosulhat.

[14] Vitatta az okozati összefüggés fennálltát is. Hangsúlyozta, hogy a szerződést a felperes eleve úgy kötötte meg, hogy a 2024. január 6-i teljesítési határidő miatt az alperes szerződésszegésétől függetlenül a felperes a támogatást nem vehette volna igénybe, e határidő előtti befejezésre pedig az alperesnek nem volt kötelezettsége. A jogellenes felmondással felperes tagadta meg az alperestől a kivitelezés befejezésének lehetőségét, mivel a kivitelezést a szerződés szerinti véghatáridőre be tudta volna fejezni. A felmondás nem volt jogszerű, mivel a szerződés 9.3. pontja szerinti súlyos szerződésszegés feltételei nem valósultak meg. Ha a határidő 2023. december 15-re módosult is volna, akkor sem tudta volna a támogatást igénybe venni a felperes, mert december 31-ig nem ment volna végbe az átadás-átvételt, és a kivitelezési, valamint határidőmódosítást sem jelentette be.

[15] Vitatta az érvényesített kár összegét is a Ptk. 6:143. §-ára utalással. Álláspontja szerint a felperes által csatolt átutalási megbízás a késedelmes teljesítéssel összefüggő kár összegét

nem bizonyítja. Hivatkozott arra is, a munkát hátráltatta, hogy nem kapott kivitelezésre alkalmas tervanyagot, a felperes együttműködési kötelezettségének sem tett eleget.

Az elsőfokú bíróság döntése és indokai

[16] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította és kötelezte a felperest az alperes részére 2.188.784 Ft perköltség megfizetésére. Megállapította, hogy 1.500.000 Ft kereseti illetéket az állam visel.

[17] Hangsúlyozta, hogy a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 342. § (3) bekezdése alapján a bíróság kötve van a kereset és a védekezés alapjául szolgáló anyagi jogcímhez. Ám a felek jogi érvelése nem köti, az érvényesített jogon, a kereseti kérelmen és az ellenkérelmen belül a fél jogi érvelésétől eltérő indokok mentén is határozhat (Kúria Pfv.I.20.807/2023/5). Erre figyelemmel vizsgálta, hogy megállapítható-e a felperes által állított szerződésszegő magatartás az alperes oldaláról, amely a felperesnek kárt okozott.

[18] A szerződésszegéssel okozott kárért való felelősség Ptk. 6:142. §-ában írt rendelkezésére utalva rögzítette: a felperes szerződésszegő magatartásként a teljes kivitelezésnek a módosított határidőre, 2023. december 15-ig való el nem végzését jelölte meg. Az alperes viszont vitatta a teljesítési határidő módosítását, ezáltal a szerződésszegés tényét, valamint az okozati összefüggést az esetleges késedelem és a felperesi forrásvesztés között. Ezért arról kellett dönten, hogy a nem vitatott eredeti 2024. január 6-i határidő módosításra került-e 2023. november 9-én. Ennek hiányában a felperes által állított szerződésszegő magatartás hiányzik.

[19] E körben a tények egyező előadása mellett a felek között a külön okiratokban megtett nyilatkozatok anyagi jogi minősítése volt vitás: a feleknek olyan két külön okiratba foglalt egyező akaratnyilatkozata, amely a teljesítés határidejét megváltoztatta, avagy a felperes által kért előteljesítés ütemezése, amely a szerződést kifejezett rendelkezés hiányában nem módosította, vagyis előteljesítés kikényszerítésére alkalmatlan volt.

[20] A felperesi felszólítás és az alperesi nyilatkozat tartalmát együttesen vizsgálva megállapította, hogy azokban teljesítési határidő módosításról kifejezetten nem volt szó. A felperes arra szólította fel az alperest, hogy a munkálatokat határidőre fejezze be. Majd ezen túlmenően közölte, hogy a kivitelezést legkésőbb 2023. december 15-ig be kell fejezni, hogy a támogatást igénybe tudja venni a felperes. A felszólító levél említést sem tesz arról, hogy a szerződéses határidő ettől eltér, illetve ezen előbbi teljesítés a szerződéses jogviszonyra miként hatna ki. Mindössze a határidő elmulasztása esetére kilátásba helyezett jogkövetkezményt hangsúlyozta. Az alperesi nyilatkozatból annyi tűnik ki, hogy a szerződés konkrét tartalmára hivatkozás nélkül egy olyan kivitelezési ütemtervnek megfelelő nyilatkozatot adott, amely készségi fokokat meghatározott időpontig jelölt meg, melyben ekként szerepelt 100 %-os teljesítésként 2023. december 15. napja. A nyilatkozat megszövegezésében sem utal kötelezettségvállalásra. Nem tartalmazza azt sem, hogy az alperes elfogadta az előteljesítés elmaradása miatt kártérítési kötelezettséget vagy bármely más kötelelem terhét.

[21] Rámutatott, hogy közbeszerzési eljárásban kötött szerződések módosítására az átlagosnál szigorúbb eljárásrend vonatkozik, ezért a szerződésmódosítások létrejöttét sem lehet tágan értelmezni. A közpénzek átlátható elköltése érdekében írja elő a Kbt. 37. § (1) bekezdés j) pontja a szerződésmódosításról szóló tájékoztató közzétételét. Ez jelen esetben nem történt. A felperesi hivatkozással szemben ez független attól, hogy a módosítás lényeges-e. Ez ugyanis nem a közzétételi kötelezettséget, hanem a Kbt. 141. § (6) bekezdése alapján azt befolyásolja, hogy új közbeszerzési eljárás nélkül lehet-e egyáltalán érvényesen szerződést módosítani. Önmagában a közzététel elmulasztása nem jelenti, hogy a szerződés a felek viszonyában (inter partes) nem módosulhatott. Ám a közzététel hiánya arra utal, hogy a felek nem tekintették a határidő módosításának e nyilatkozatot. Emellett e módosult határidőt az építési napló sem tüntette fel, noha annak főoldalát az építtető kezeli. Kiemelte, hogy a felperes ugyan a felmondó okiratot nem tette a per anyagává, de a keresetlevélben a felmondás okainak ismertetésekor még maga is egyoldalú kötelezettségvállalásként hivatkozott az alperesi nyilatkozatra.

[22] Hangsúlyozta, hogy a szerződés alapján az alperes jogosult volt előteljesítésre és a felperes is úgy nyilatkozott a perben, hogy az előteljesítésben bízva kötötte meg a szerződést. Egyezően adták elő a felek, hogy a felperes előteljesítésre hívta fel az alperest a november 9-i nyilatkozatban, és az alperes a nyilatkozatot akként értelmezte, hogy az előteljesítésre ad kiviteli ütemtervet. A szerződésmódosítás létrejöttéhez az szükséges, hogy a felek a módosítás lényeges kérdéseiben kifejezzék egybehangzó akaratnyilatkozataikat [Ptk. 6:63. § (2) bekezdése, 6:191. § (3) bekezdés]. Ez történhet külön okiratban is. Mivel azonban a szóbeli módosítást a szerződés kizárta, ha ez magából az írásba foglalt nyilatkozatból, okiratból nem tűnik ki, akkor a szerződésmódosítás létrejöttét nem lehet megállapítani.

[23] Az előteljesítés a kivitelezőt illető jog, de nem kötelezettsége. Lehetősége van előteljesítésre vonatkozó kivitelezési ütemezést adni, de ha arról kifejezetten nem állapodnak meg, ez egyúttal nem írja felül a szerződést és az abban kikötött végteljesítési határidőt. Egyetértett az alperessel abban, hogy e nyilatkozattal nem a felek egyező akaratnyilatkozata került rögzítésre, hanem a felperes által kért előteljesítésre adott az alperes olyan nyilatkozat, melyben az előteljesítésre ütemtervet állított fel. Önmagában ennek megghiúsulása nem teszi a szerződést felmondhatóvá a 9.2. pont alapján, mert ezzel nem késedelembe, hanem legfeljebb az ütemtervhez képesti lemaradásba kerül az alperes. Rámutatott arra is, nincs ésszerű indoka annak, hogy ha a felek között a szerződésmódosításban konszenzus volt, a felperes miért nem olyan nyilatkozatot íratott alá az alperessel – akár egy, akár két okiratba foglaltan –, amely azt rögzíti, hogy a szerződés mely pontja és miként változik. Közbeszerzés keretében kötött szerződésnél a módosítás létrejöttéhez ez egyben elvárható is lenne.

[24] Mindezek alapján arra jutott, hogy a felek a teljesítési határidőt nem módosították, az a szerződés szerint 2024. január 6-án járt volna le. Nem tartotta relevánsnak, hogy e határidőt az alperes tudta-e volna tartani. A teljesítési határidő ugyanis a pályázati támogatás elszámolását követő időpontra esett, ezért az alperes esetleges előzetes szerződésszegése sem áll közvetlen okozati összefüggésben a támogatás elvesztésével. Az alperes 2023. december 31-ét, azaz a pályázati elszámolás véghatáridőjét követően is jogszerűen teljesíthetett. Ebből következően a teljesítés eredeti határidőben történő megvalósítása vagy elmulasztása sem változtat azon, hogy ilyen esetben a felperes a támogatást nem veheti igénybe. A felperes károsodásához vezető okfolyamat azzal kezdődött meg, hogy olyan szerződést kötött, amely

eleve lehetővé tette a munkaterület olyan időpontban való átadását, melyhez képest a kikötött teljesítési határidő a pályázati elszámolásnál későbbi időpont. A szerződés a munkaterület átvételére az aláírástól számított 15 munkanapos határidőt szabott, ami határidőn belül megtörtént. Az átvételhez képest 43 nappal későbbi felvonulás ténye önmagában már nem változtat azon, hogy a felperes a szerződéses konstrukció által került olyan helyzetbe, hogy kizárólag az alperes előteljesítése által lett volna igénybe vehető a támogatás.

[25] A fentiek alapján szerződésszegő magatartást, a teljesítési határidő elmulasztását nem látta megvalósulni, így a szerződésszegéssel okozott kár megtérítése iránti keresetet alaptalannak találta. Erre tekintettel az alperes egyéb védekezését érdemben nem vizsgálta, az akadályoztatás körében a bizonyítást mellőzte.

A fellebbezés

[26] A felperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatást és a keresetének megfelelő ítélet meghozatalát, másodlagosan annak hatályon kívül helyezését kérte. Harmadlagosan az alperesnek megítélt perköltséget a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet (a továbbiakban: Ükr.) 3. § (2) bekezdés b) pontja szerinti minimum összegre, negyedlegesen az Ükr. 3. § (2) bekezdés b) pontja szerinti minimum összeghez „közeli” összegre kérte mérsékelni.

[27] Arra hivatkozott, az elsőfokú bíróság a 2023. november 9-i iratok téves értelmezésével jutott arra a helytelen megállapításra, hogy a felek a szerződés teljesítési határidejét nem módosították 2023. december 15. napjára. Kiemelte, hogy a szerződésmódosítás szabályait alapvetően a Ptk. szabályozza. A Ptk. 6:191. § (1) bekezdés ehhez közös megegyezést ír elő, egyebekben a (3) bekezdése a módosításra a szerződés megkötésének szabályait rendeli alkalmazni. Ennek megfelelően – a változatlan részek érintése nélkül – a módosításra vonatkozó ajánlat és annak elfogadása szükséges.

[28] Álláspontja szerint a felperesi irat ajánlatnak, az alperesi pedig ajánlat elfogadásának minősül, így a módosítás létrejött. A felperesi levél azon része, hogy „*a kivitelezést 2023.12.15-ig be kell fejezni*” ajánlatnak minősül, hisz nem vitásan a szerződés szerinti határidő 2024. január 6. volt, így a levél ennek a módosítására irányul. Az alperesi irat a felperesi levélre való válasziratként került megfogalmazásra, melyben nyilatkozott, hogy a 100 %-os készültségi fok 2023. december 15-ig elérésre fog kerülni. Ezzel elfogadta a felperes módosítási ajánlatát. Kiemelt jelentősége van annak, hogy a szövegben vastag betűvel kiemelte az „*alábbi ütemezésben valósítom meg*” részt. Attól, hogy a felperesihez képest részletesebb, mert az ütemezést is kifejti, az nem válik a Ptk. 6:67. § (1) bekezdése szerinti új ajánlattá, mert a lényeg a véghatáridő. Megjegyezte, hogy abban az esetben merülhetne fel az ítélet szerinti értelmezés, ha az alperes nyilatkozata nem a felperesi levélre való válaszként érkezett volna; ekkor lehetne előteljesítésre vonatkozó nyilatkozatnak tekinteni. Ha az alperes a felperesi levelet nem ajánlatnak tekintette volna, akkor nem nyilatkozik a megjelölt időpontban való teljesítésről, hanem arra hivatkozik, hogy január 6-ig kell teljesítenie vagy nem is válaszol.

[29] Véleménye szerint az ítélet csupán grammatikai megközelítést alkalmaz és tévesen hivatkozik arra, hogy a nyilatkozatokban kifejezett határidő módosításról és

kötelezettségvállalásról nincs szó. A nyilatkozatok értelmezéséhez nem csak a nyelvtanit kell alkalmazni, hanem figyelemmel kell lenni a nyilatkozó feltehető akaratára és céljára. A felperes – a január 6-i szerződéses határidő tudatában – kijelentette, hogy a kivitelezést december 15-ig be kell fejezni. Az alperes részéről sem kellett kifejezett kötelezettségvállalás, ezt kifejezi a kijelentő mód és a kiemelt rész. A Kbt. ugyan valóban szigorúbb eljárásrendet tartalmaz, a közzétételi kötelezettség esetleges megsértéséből azonban nem következik a módosítás hiánya vagy érvénytelensége. A közzététel elmaradása szerint azt támasztja alá, hogy a felek a módosítást nem tekintették a Kbt. 146. § (6) bekezdés szerint lényegesnek. A KDB gyakorlata szerint csak az ajánlattevőre nézve kedvezőbb vagy a kötelezettség jelentős új elemre való kiterjesztése lényeges módosítás, a teljesítési határidő tekintetében pedig a jelentős hosszabbítás. A jelen esetben a módosítás nem volt lényeges, ahhoz közzététel és új közbeszerzés kiírása nem kellett.

Megjegyezte, hogy egyebekben a tényállás tisztázásra került, a felperes az őt ért kárösszezszerűségét, az alperes felróhatóságát és az okozati összefüggést bizonyította.

[30] A perköltséget érintő fellebbezési kérelem körében arra hivatkozott, hogy a pertárgyérték alapján számított maximális díj eltűzött, mert az alperes képviselője csupán egy 2,5 oldalas ellenkérelmet, 1 oldalas viszontválaszt, a meghatalmazás megszűnését bejelentő és halasztást kérő iratot nyújtott be, valamint részt vett egy 2,5 órás tárgyaláson, melyre saját bevallása szerint nem tudott felkészülni idő hiányában. Mindez utazással együtt is legfeljebb 10 órát tesz ki, ami nem áll arányban a megítélt összeggel. A hivatkozott bíró gyakorlat szerint a ténylegesen kifejtett munkát kell alapul venni, nem pedig mérlegelés és indokolás nélkül a maximálisan kiszabható összeget megállapítani.

A fellebbezési ellenkérelem

[31] Az alperes az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

[32] Kiemelte a következőket: A 2023. május 30-án indított közbeszerzési eljárás ajánlati felhívása sem a kezdés, sem a befejezés konkrét napját nem jelölte meg, a kivitelezés határidejét 4 hónapban tüntette fel. A szerződést a felek ezt követően 2023. augusztus 18-án kötötték meg. Utalt arra, hogy a Ptk. 6:62. §-a alapján a felek a szerződéskötés során és fennállása alatt a szerződést érintő lényeges körülményekről egymást tájékoztatni kötelesek. A szerződés 2. és a 5.22. pontja a teljesítési véghatáridőt a szerződéskötéstől számított 15 munkanapon belül megvalósítandó munkaterület átadásától számított 4 hónapban határozta meg; az alperes vállalkozói díja nettó 53.654.517 Ft volt. A szerződés 3.2. pontja tartalmazta, hogy a jelen szerződés ellenértékét a felperes a megjelölt azonosító számú projekt keretében nyert támogatásból finanszírozza, amely utófinanszírozású. Ismertette a szerződésnek a súlyos szerződésszegés esetén a felperes általi azonnali hatályú felmondhatóságának 9.2. és 9.3. pontjában írt rendelkezéseit, valamint a szerződésmódosítás 8.1. pontjának a Kbt. 141. § szerinti esetekben való módosítás szabályaira való utalását a felhívás és ajánlat tartalmát képező részei vonatkozásában, továbbá a Kbt. vonatkozó szabályozását. Rögzítette, hogy az építési napló a szerződés szerinti munkaterület átadást 2023. augusztus 21., a ténylegest szeptember 7. napján, a befejezési határidőt 2023. december 21. napján jelöli meg. A felperes által csatolt átutalási megbízás szerint 66.242.795 Ft-ot utalt a MÁK-nak, az alperestől 66.292.795 Ft kártérítést követel.

[33] Rámutatott, a felperes a közbeszerzést minden adat ismeretében írta ki és határozta meg a szerződés feltételeit. A szerződés szerinti tényleges 2024. január 6-i határidőre tekintettel a felperes a munkaterület átadásakor tudta, hogy a szerződésszerű teljesítés lehetetlenné teszi a támogatás folyósítását, a támogatás felhasználási lehetőséget már ekkor elveszítette. Ennek ellenére a szerződés módosítását hónapokig nem kezdeményezte és nem is mondta fel, nem állt el. A felperes az alperessel aláíratott nyilatkozattal próbálta utóbb a késedelem miatti felelősséget áthárítani az alperesre. Az alperes 2023. november 9-i nyilatkozata azonban nem módosította a szerződést, mert nem jelöli, hogy annak mely részét és miként módosítja, és az alperes sem tekintette a teljesítési határidő változtatásának. A szerződésben csak részszámlák kiállítása és feltétele szerepelt, de részteljesítési határidők nem. Így súlyos szerződésszegésre való hivatkozással 2024. január 6. előtt szerződésszegés hiányában felmondásnak sem volt helye. Utalt a Ptk. 6:151. §-ának az előzetes szerződésszegésre vonatkozó rendelkezésére és rögzítette, hogy a felperes egyoldalúan határozta meg a december 15-i teljesítés mértékét, erre hivatkozással felmondásnak nem volt helye. A felperes – az általa szerkesztett vállalkozási szerződés tartalma és a munkaterületátadás időpontja miatt – adódó szerződés szerinti befejezési határidő folytán a támogatást nem kaphatta volna meg, így fizetni sem tudott volna, ezért ennek elkerülése érdekében kívánta az alperes mulasztására hivatkozva megszüntetni a szerződést. A felmondást jogszerűségét az alperes nyomban vitatta az építési naplóban tett bejegyzésben.

[34] A keresetlevél tényállításának 2-3. pontjában a támogatási jogviszony tartalmának ismertetésével, az alperesi nyilatkozat megtételének okaival kapcsolatban írtakat és a jogi érvelés 2-3. bekezdésében a támogatás ténye, nagyságrendjének szerződéskötéskori ismerete, előreláthatósága vonatkozásában a Ptk. 6:143. §-ára hivatkozással írtakat idézte és a felperes ezen állításait teljes mértékben vitatta.

Az ítéltábla döntése és indokai

[35] Az ítéltábla előjáróban rögzíti, hogy a Ptk. 6:142. és 6:143. §-ára alapított kontraktuális kártérítési felelősségen alapuló kártérítési igény megalapozottságához a felperesnek kellett az alperes terhére állított szerződésszegő magatartás (késedelem) elkövetését, a kár bekövetkezését, összegét és annak – a perben érvényesített – Ptk. 6:143. § (2) bekezdése szerinti következménykárok alperes általi előreláthatóságát, valamint a kár és szerződésszegés közti okozati összefüggést megalapozó tényeket előadni és bizonyítani. E feltételek konjunktívak, azaz együttesen kell fennállniuk, bármelyik feltétel hiányában a kárfelelősség nem állapítható meg; a további feltételek, valamint az alperes kimentésének alaposságának vizsgálata sem szükséges. A felperes perbeli nyilatkozataiból nyilvánvaló, hogy ezzel tisztában volt.

[36] A másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét illetően a Kúria irányadó jogértelmezése és gyakorlata (Gfv. 30.450/2023/7., Gfv. 30.320/2023/6.) alapján a másodfokú felülbírálat korlátját nem egyedül az határozza meg, hogy a fél a másodfokú bíróságtól milyen tartalmú döntés meghozatalát kéri, hanem a fellebbezés iránya és annak előadott indoka együttesen. Ebből következően – figyelemmel a fellebbezés tartalmával szemben a Pp. 371. § (1) bekezdésében megfogalmazott szigorú elvárásokra – a Pp. 370. § (1) bekezdése alapján a másodfokú felülbírálat korlátját jelenti az is, hogy a fél az elsőfokú döntés megváltoztatását a fellebbezésben milyen indokokra alapítja és milyen körben támadja. A Kúria Gfv.

30.450/2023/7. számú határozata [48]-[49] és [52] bekezdésében részletesen kifejtettek értelmében ez a következőkre vezet: Amennyiben az elsőfokú ítélet több, jól körülhatárolható körülmény vizsgálatával dönt a végül megalapozatlannak ítélt keresetről, úgy hogy önmagában a vizsgált körülmények bármelyikének hiánya kizárja a kereset teljesítését, akkor a keresetet elutasító elsőfokú döntés indokolása abban a részében, amely egyes kereseti feltételek teljesülésére vonatkozik, csak akkor vizsgálható és bírálható felül a másodfokú eljárásban, ha azt a fellebbezés támadja. Ennek hiányában viszont az elsőfokú ítélet indokolásának az e jogi feltétel vagy kizáró ok fennállta tekintetében tett része és megállapítása a másodfokú eljárásban egyrészt nem felülbíráható ítéleti tartalom; másrészt azt irányadónak kell tekinteni a fellebbezés elbírálása során, azaz lényegében köti a másodfokú bíróságot.

[37] A jelen ügyben az elsőfokú bíróság a kártérítési felelősség fennállásához szükséges fent ismertetett konjunktív feltételeiből a szerződésszegést és az okozati összefüggést vizsgálta. Ezek fennálltának hiányát állapította meg, ezért a további törvényi feltételek vizsgálatát mellőzte. A felperes fellebbezésének az ítélet megváltoztatása alapjául előadott indokai csak a szerződésszegés ténye körében tett ítéleti megállapításokat támadták. A kártérítési felelősség további feltételeit illetően – az alperes vitatásával szemben az elsőfokú eljárásban tett nyilatkozatával egyezően – csupán kijelentette, hogy ezeket szerinte előadta és bizonyította, ezekkel kapcsolatban fellebbezésében nyilatkozatot nem tett. Az elsőfokú ítélet okozatosság hiányával kapcsolatos megállapításával és abból levont jogi következtetéssel szemben a fellebbezés indokolást, jogszabálysértésre hivatkozást, jogi érvelést nem tartalmazott, azt a fellebbezés nem érintette és nem támadta.

[38] Az ítéltábla a fentiek figyelembevételével az elsőfokú ítéletet a Pp. 370. § (1) bekezdése alapján a fellebbezés indokai által szabott korlátok között bírálta felül. Mivel a fellebbezés – a kárfelelősség egyik konjunktív feltételét képező – okozatosságot nem támadta, azt az ítéltábla egyrészt nem vizsgálhatta, másrészt az okozatosság hiányát irányadónak kellett tekintenie a fellebbezés elbírálása során. Ebből következően a kizárólag a szerződésszegés és szerződésmódosítás feltételeinek fennálltára alapított fellebbezés nem vezethet eredményre. Önmagában a fellebbezésben foglalt indokok alapján – azok esetleges helytállósága esetén – sem foghatott helyt az elsőfokú ítélet megváltoztatásra és a kereset teljesítésére irányuló fellebbezési kérelem. Az ítéltábla csupán megjegyzi, hogy teljes mértékben egyet is értett az elsőfokú ítélet okozatosság hiánya körében tett megállapításaival és indokaival.

[39] Az ítéltábla a fellebbezésben előadott indokok alapján sem találta az elsőfokú ítéletet jogszabálysértőnek. Az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok teljeskörű és részletes, egyenként és összeségében való értékelésével, azok egybevetésével, valamint a peranyaggal összhangban álló okszerű mérlegeléssel állapította meg a szerződésmódosítás, így a szerződésszegés hiányát. A megállapított releváns tényállással, az abból levont jogi következtetéssel az ítéltábla maradéktalanul egyetértett, ezért az ítéltábla az érdemben helyes döntést a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta és a Pp. 386. § (4) bekezdés második mondata alapján annak helyes indokaira – ideértve a fellebbezésben felhozott hivatkozásokkal szemben az elsőfokú ítéletben már kifejtett indokokat is – csupán visszautal.

[40] A fellebbezésben foglaltakra tekintettel az ítéltábla – a fellebbezési ellenkérelemre is figyelemmel – az alábbiakra mutat rá:

[41] A szerződésmódosítást illetően kiemeli az ítéltábla, hogy a felperes keresetlevelében és válasziratában is kizárólag az alperes 2023. november 9-i nyilatkozatára hivatkozott, melyet „*szerződést módosító nyilatkozatnak*” nevezett iratként csatolt F4 jelzéssel. Csak a perfelvételi tárgyaláson, az alperesnek az egyező írásbeli akaratnyilvánítás szükségességével kapcsolatos érvelése után hivatkozott először a felperes ugyanazon napon kelt levelére és csatolta azt. Keresetlevelében a felmondás tartalmának ismertetése körében is az alperes „*egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozata alapján*” való felmondásra utalt. Ehhez képest hiteltelen az a fellebbezési hivatkozás, hogy az alperes nyilatkozata a felperes határidőmódosításra vonatkozó ajánlatára való válaszként, annak elfogadásaként született. Ezt az alperesi nyilatkozat tartalma sem támasztja alá, mivel annak – a felperes levelével szemben – nincs címzettje, nem a felpereshez intézett nyilatkozat, hanem „*a közbeszerzési eljárásban*” tett nyilatkozatként került megfogalmazásra.

[42] Emellett a felperes levele részletesebb elemzése sem támasztja alá, hogy azt a határidő módosításra vonatkozó ajánlatnak lehet minősíteni, ő azt annak szánta. Figyelembe kell venni a levél első felében írtakat is: A felperes egyértelműen a munkálatok nem megfelelő előrehaladását kifogásolja és emiatt a szerződésben vállalt munkák „*határidőre történő elvégzését*” nem látja biztosítottnak. Erre hivatkozással felszólítja a „*határidőre történő befejezés érdekében*” a szükséges erőforrások biztosítására az alperest. Ehhez igazodó a levél tárgymegjelölése is: „*felszólítás kivitelezés határidőre történő befejezésére.*” Mindezeket követően kijelenti az utolsó bekezdésben, hogy a kivitelezést december 15-ig „*be kell fejezni*”, mert a „*projekt befejezési határideje*” december 31. A levélben utalás szintjén sem jelenik meg, hogy a többször is hivatkozott szerződéses határidőt szeretné megváltoztatni, előre hozni, hanem annak betartását és a munkálatok felgyorsítását követeli. Az ajánlat, különösen módosítás iránti ajánlat természetes sajátja egy igény megfogalmazása és annak a másik fél általi elfogadásának kérése. Ezzel szemben a levél utolsó bekezdésében a felperes *tényként*, kijelentő stílusban közli, hogy a munkát be kell fejezni december 15-ig, melynek csupán indoka, hogy a *projekt* (felperesre vonatkozó) befejezési határideje december 31. és ennek elmulasztása őt kárral fenyegeti.

[43] Ezekre is figyelemmel kell értékelni felperes munkálatok felgyorsítására vonatkozó felszólításával összefüggésben a *felperes által elkészített*, a munkálatok *időbeli ütemezését* tartalmazó iratot, hisz a vállalkozási szerződés időbeli ütemezést, részteljesítési határidőket nem tartalmaz. Itt utal arra az ítéltábla, hogy a peranyagból kitűnően ebben az időszakban már fennakadások merültek fenn a kivitelezésben (érdektelen, hogy kinek a hibájából). Ilyen körülmények közt – kilátásba helyezett kárkövetkezmény mellett – a kivitelezési határidő szerződés szerinti határideje 3 héttel való lerövidítésére való alperesi kötelezettségvállalásra irányuló szándék feltételezése nem észszerű. Azt az előteljesítés iránti felperesi érdekre is figyelemmel az előteljesítés vállalásának, arra való törekvésnek lehet felfogni.

[44] A két nyilatkozat együttes értelmezésével sem lehet tehát arra jutni, hogy a felek egyező akaratnyilvánítással a vállalkozási szerződésben kikötött, annak rendelkezései szerint 2024. január 6-án lejáró teljesítési határidőt lerövidítették, azt módosították 2023. december 15-re. Itt emeli ki az ítéltábla, hogy a felperes maga adta elő keresetlevelében a felmondás tartalma körében, hogy 2023. december 15-én történt felmondását a Ptk. 6:151. §-ára, azaz előzetes szerződésszegésre alapította. Ennek fogalmi eleme, hogy a teljesítési határidő még

nem járt le. Ez pedig ugyancsak azt támasztja alá, hogy a felperes 2023. december 15-ét maga sem tekintette a teljesítési határidőt e napra módosítottnak.

[45] A kárfelelősség – alperes védekezésével és fellebbezési ellenkérelmével érintett – további feltétele, a kár tekintetében is azt állapította meg az ítéltábla, hogy az állított szerződésszegéssel okozati összefüggésben érvényesített kár felmerültét, összegét és alperes általi előreláthatóságát sem támasztotta alá a felperes által szolgáltatott peranyag. A felperesnek azt kellett bizonyítani, hogy a kivitelezés 2023. december 15-ig való befejezésének elmaradása miatt a felperesnek vissza kell fizetni a támogatás mintegy 78 millió Ft összegét (melyből a keresetben követelt mintegy 66 millió Ft visszafizetése már megtörtént), és az alperes e következményt a szerződéskötés időpontjában előre láthatta.

[46] Az ítéltábla előjáróban leszögezi, hogy a bizonyítékok értékelése, azok bizonyításra való alkalmassága az ítélet indoklására tartozik. Önmagában a 66 millió Ft-ra vonatkozó átutalási megbízás a projektszám feltüntetése ellenére – a felperes álláspontjával ellentétben – nem alkalmas annak igazolására, hogy arra milyen okból került sor, a kivitelezés 2023. december 15-ig való megvalósításának elmaradása miatt volt erre a felperes köteles. A támogatási szerződést a felperes nem tette a per anyagává, a csatolt és ellenőrizhetetlen „szerződés adatlap” megnevezésű irat pedig arra sem elegendő bizonyíték, hogy a projekt fizikai befejezésének ez volt a határideje, elmulasztása a támogatás elvesztésével jár. Rámutat az ítéltábla, hogy a vállalkozási szerződés 1.3. pontjából kitűnően annak tárgya a projekt 2. ütemének kivitelezése, míg az adatlap szerint a projekt tényleges kezdete 2021. október és 2014. januártól felmerülő költségek számolhatók el összesen több mint 78 millió Ft összegben. A felperes előadása szerint a teljes összeget megkapta, és ebből jelentős összeget projektelőkészítésre használt fel, az 1. ütem nem ismert tartalmának elszámolása saját előadása szerint mintegy másfél év volt.

[47] A visszafizetési kötelezettséget illetően a felperes által hivatkozott ÁSZF 7.1. és 7.2. pontja szerinti „egyéb okból meghiúsult projekt” tekintetében pedig az ítéltábla figyelembe vette az egyéb rendelkezéseket is. A kedvezményezett szerződésszegésének eseteit szabályozó ÁSZF 7.1. pontján belül az 1. pontban a jog- és rendeltetésellenes felhasználás mellett szerepel a támogatott tevékenység megvalósításának egyéb okból való meghiúsulása vagy tartós akadályba ütközése; a 2. pontban a megvalósítás – *kedvezményezettnek felróható okból* – való késedelve. A szerződésszegés jogkövetkezményeit szabályozó 7.2. pont számos lehetséges jogkövetkezményt sorol fel, majd részletez. Így például a 7.2.2. a több elemből álló projektnél a támogatás részleges visszavonása; a 7.3. c) pont szerint késedelmi kötbér, ha a fizikai befejezés a *kedvezményezettnek felróható okból 6 hónapot meghaladóan késik*. A 7.4.2. pont a)-l) pontban a támogató elállási jogának eseteit határozza meg, köztük az i) pont alapján akkor, ha a megvalósítás meghiúsul, tartós akadályba ütközik vagy a *támogatási szerződésben foglalt ütemezéshez képest jelentős késedelmet szenved*. A kedvezményezett a támogató elállása esetén köteles az addig folyósított támogatást visszafizetni a támogató által megjelölt bankszámlára, az elállás jogcímű követelést előíró levél kézbesítésétől számított 30 napon belül. Emellett a 4. pontja lehetővé teszi a támogatási szerződés indokolt esetben való módosítását a kedvezményezett kezdeményezése alapján.

Mindezek fényében is a pusztán átutalási megbízás felperes általi csatolása nem alkalmas annak igazolására, hogy a kivitelezés 2023. december 15. napjára való befejezésének

elmaradása miatt a felperesnek vissza kellett fizetni a teljes támogatásból a keresettel érvényesített összeget.

[48] A fentiekén túl a keresettel érvényesített kártípus (következménykár) Ptk. 6:143. § (2) bekezdése szerinti előreláthatósági követelménynek való megfelelését sem bizonyította a felperes. A törvény azt a kárt és olyan mértékben való megtérítését teszi csak lehetővé, melyről a jogosult bizonyítja, hogy az érvényesített kár mint a szerződésszegés lehetséges következménye a szerződés megkötésének időpontjában előre látható volt. E kártípusnál tehát nem érvényesül automatikusan a teljes kártérítés elve. E rendelkezéshez kapcsolódik az alperes által ugyancsak hivatkozott Ptk. 6:62. §, amely a szerződéskötés során a lényeges körülményekről való tájékoztatásra vonatkozóan ír elő kötelezettséget.

[49] Az előreláthatósági klauzula lényege, hogy a következménykárok és az elmaradt haszon megtérítendő összege nem haladhatja meg azt a veszteséget, amelyet a szerződésszegő fél a *szerződés megkötésének időpontjában* előre látott vagy látnia kellett azon tények és körülmények alapján, amelyekről mint a szerződésszegés lehetséges következményeiről ezen időpontban tudott vagy tudnia kellett. Az előreláthatósági korlát célja, hogy a kötelezett a lehetséges szokatlan károk kockázatának ismeretében dönthesse a szerződés megkötéséről és annak feltételeiről. Egyben ösztönzi a másik felet arra, hogy a szerződéskötéskor szükség szerint tájékoztassa a partnerét egy esetleges szerződésszegés várható következményeiről; ennek elmaradása esetén ugyanis a bekövetkező kárt neki kell viselnie. A következmények és a kockázatok előreláthatósága szempontjából a szerződéskötés időpontja a mérvadó, valamint nem az alperesnek kell ezután „nyomozni”, hanem a jogosultat terheli kifejezett tájékoztatási kötelezettség. A szerződéskötés után nyert információk pedig csak akkor befolyásolhatják a szerződésszegő fél felelősségét, ha utóbb a felek a szerződést ennek megfelelően módosítják.

[50] Jelen esetben tény, a szerződés 3.2. pontja tartalmazza, hogy a felperes a szerződés ellenértékét (nettó 53.654.517 Ft vállalkozói díj) támogatásból finanszírozza. A teljesítés határidejét nem konkrét naptári napban, hanem bizonytalan időponttal induló 4 hónapban határozza meg. A késedelem lehetséges következményeit illetően a 6.1. pont a nettó vállalkozói díj 1%-ának megfelelő – legfeljebb 15 napra érvényesíthető – napi késedelmi kötbért tartalmaz azzal, hogy a 9.3.c. pont a késedelmi kötbér maximumát (15 nap) elérő késedelmet minősít súlyos szerződésszegésnek, ami már felmondásra is okot ad. Tehát a szerződéskötéskor az alperes azzal számolhatott, hogy a szerződéses 15 napon belüli munkaterület átadástól számítandó 2024. január 6. napját követő 15 napos késedelme (2024. január 21.) minősül súlyos szerződésszegésnek, kötbért kell fizetnie, felmondás folytán a díj egy részét elvesztheti.

A felperes a szerződéskötésig csupán arról tájékoztatta az alperest, hogy a vállalkozói díj kifizetéséhez támogatást vesz igénybe. Ezen kívül semmilyen tájékoztatást nem adott a pályázat feltételeiről, a támogatás nagyságrendjéről, hogy a projektet 2023. december 15-ig kell kiviteleznie, ellenkező esetben az egész támogatást elveszti. A felperesnek kellett volna tájékoztatni az alperest a szerződéskötésig, hogy a szerződés szerinti határidő előtti előteljesítés hiányában elvesztheti a vállalkozói díjat jelentősen meghaladó támogatást és különös jelentősége van számára annak, hogy 2023. december 15-ig az alperes elkészüljön 100%-ban. Ezt csak a szerződéskötés után 3 hónappal később és a számára különös jelentőséggel bíró 2023. december 15-i időpont előtt alig 1 hónappal korábban közölte a 2023. november 9-i levélben.

[51] Mindezek alapján is az elsőfokú ítélet a keresetet megalapozottan utasította el. Hatályon kívül helyezésére okot adó eljárási szabálysértést a felperes nem jelölt, illet az ítéltábla sem észlelt.

[52] Az elsőfokú alperesi perköltséget érintő fellebbezési kérelmek is megalapozatlanok. Leszögezi az ítéltábla, hogy az Ükr. 3. §-a szerinti pártárgyérték alapján meghatározott ügyvédi munkadíj tételek esetében nem létezik „maximum”, csak törvényi minimum. A jogszabály nem túl-ig határokat állapít meg, amelyen belül a bíróság mozoghat, hanem a perérték százalékában meghatározott konkrét összeget jelöl ki. Az így adódó összeget pedig az Ükr. 3. § (6) bekezdése alapján a bíróság csak indokolt esetben mérsékelheti. A bírói mérséklés feltételeit és szempontjait a Kúria Pfv. 20.887/2023/6. számú határozatában részletesen kifejtette. A felperes által hivatkozott körülmények – a beadványok száma, terjedelme, minősége, a tárgyalások száma önmagukban – nem adnak alapot a jogszabály szerinti díj csökkentésére. A peradatok azt mutatják, hogy az alperes jogi képviselője több beadványt készített, mellékleteteket csatolt, reagált a bírósági felhívásokra, a tárgyaláson megjelent, határidőt nem mulasztott. Összességében a rábízott alperesi képviseleti feladatot az ügy adottságainak megfelelően teljes körűen ellátta, ezért a felszámított díj mérséklése nem volt indokolt. Megjegyzi az ítéltábla, hogy a felperes jogi képviseletért maga is ugyanakkora összeget számított fel, mint az alperes és a két fél képviselőjének kifejtett tevékenysége között jelentős különbség nem volt.

[53] A másodfokú eljárásban pervesztes felperes a Pp. 83. § (1) bekezdése és Ükr. 3. § (2) bekezdés *b)* pontja, valamint (5) bekezdése alapján köteles az alperes felszámított másodfokú perköltsége megtérítésére. A felperes illetékmentessége folytán a fellebbezési illeték a Pp. 102. § (6) bekezdése alapján marad az állam terhén.

Győr, 2025. február 26.

Dr. Maurer Ádám sk.

Dr. Zsitva Ágnes sk.

Dr. Sarmon Hedvig sk.

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró